

**ЗВО УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ І ПРИКЛАДНИХ НАУК
Кафедра права та публічного управління**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**
для студентів на здобуття освітнього ступеня «магістр»

**Івано-Франківськ
2023**

Методичні вказівки до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» для студентів на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 081 «Право». Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2023. 16 с.

Затверджено на засіданні кафедри права та публічного управління
Протокол № 1 від 30.08.2023 р.

Розробник:

Луцький Р. П. професор кафедри права та публічного управління, факультету суспільствознавчих та прикладних наук Університету Короля Данила, доктор юридичних наук, професор.

Рецензенти: д.ю.н., професор Скоморовський В.Б.

д.ю.н., професор Книш В.В.

ВСТУП

Загальна інформація про дисципліну. Методологія наукових досліджень надає студентам знання про сучасну науку та наукові дослідження, уміння, що створюють необхідне методологічне й організаційне підґрунтя для здійснення фахової науково-дослідної роботи, її презентації науковій спільноті, комерціалізації наукових результатів. Знання методології, теорії, техніки, методів та організації науково-дослідної діяльності допоможе магістрам, докторантам, молодим ученим легко залучатися до професійної діяльності, утілювати наукові знання у практичну площину, сприятиме розвитку раціонального і творчого мислення.

Місце дисципліни освітній програмі. Вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни, як теорія держави і права, теорія критичного мислення, філософія права, інформаційне право.

Цілі та зміст.

Основні завдання:

1) висвітлити теоретико-методологічні основи, питання методики, технології та організації науково-дослідницької діяльності, тобто сформулювати теоретичне і практичне підґрунтя для ефективного, кваліфікованого проведення наукових досліджень магістрантами і аспірантами;

2) ознайомити з основними з формами звітів із наукової роботи; методикою підготовки повідомлень, доповідей, виступів; специфікою написання статей, курсових та кваліфікаційних (дипломних, магістерських, дисертаційних) робіт.

Згідно з вимогами освітньої програми магістри та аспіранти повинні: **знати:**

- сутність і види науково-дослідної діяльності,
- основні напрями досліджень за обраними галузями знань і напрями підготовки,
- специфіку й особливості наукової комунікації,
- технології наукового пошуку та евристичної діяльності, - основні тенденції розвитку інформаційних технологій, інформаційно-пошукових систем, їх місце та роль у науковій діяльності,
- взаємозалежність понять «методологія», «методика» і «метод» у сфері науково-дослідної діяльності,
- сутність понять «теорія», «концепція», «парадигма»,
- структуру магістерської роботи, дисертації та автореферату, а також особливості їх складових,
- ключові терміни та понятійний апарат обраної галузі знань,
- можливості апробації та оприлюднення результатів наукового дослідження,
- види наукових видань, де можуть публікуватися результати дисертацій,
- види наукових заходів і специфіку підготовки до них,
- механізм публічного виступу з науковим повідомленням чи науковою доповіддю,
- способи ведення наукової дискусії та полеміки,
- способи впровадження результатів наукових досліджень

вміти:

- складати загальний і розгорнутий, поточний і перспективний план наукового дослідження,
- узагальнювати, систематизувати і класифікувати теоретичний та емпіричний матеріал,
- критично оцінювати наявні наукові розробки і досягнення з досліджуваної проблеми та виявляти мало вивчені або залишені поза увагою аспекти,
- визначати предмет і об'єкт дослідження,
- правильно формулювати мету і завдання дослідження,
- застосовувати методологію і методику наукового пошуку та дослідження;
- грамотно формулювати визначення понять,

- використовувати можливості інформаційних технологій, інформаційно-пошукових систем, баз даних, інших спеціальних комп'ютерних програм для отримання, накопичення, зберігання та використання інформації у науковій діяльності,
- аналізувати й зіставляти явища і факти, виявляти їх властивості, характеристики, тенденції,
- визначати теоретичну і практичну значущість результатів наукового дослідження,
- публічно виступати, презентуючи наукові розвідки,
- вести наукову дискусію та полеміку,
- здійснювати апробацію власних досліджень через їх застосування у навчальному процесі та практичній діяльності.

Мета дисципліни - набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок щодо здійснення науково-дослідної роботи, у процесі якої вони уміли б правильно формулювати проблеми, розробляти та обґрунтовувати шляхи та методи їх ефективного вирішення. Опанування предметом дисципліни сприятиме правильній організації, успішному написанню та захисту кваліфікаційної роботи (проекту).

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Наука як соціокультурний феномен

Передісторія та основні етапи розвитку науки. Поняття та сутність науки. Проблема знання у філософії й науці. Культурно-діяльнісний вимір науки. Свобода наукового пізнання і соціальна відповідальність вченого.

*Питання для самостійного вивчення: **Методологічні підходи досліджень явища юридичної діяльності. Поняття і особливості наукового пізнання. Суб'єкт і об'єкт наукового пізнання. Наукове дослідження як форма розвитку науки. Загальна схема наукових досліджень. Категоріально-понятійний апарат наукового дослідження.***

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Методологія дослідження – це:

- сукупність конкретних прийомів і способів для проведення будь-якого наукового дослідження
- сукупність конкретних прийомів і способів для проведення будь-якого дослідження
- сукупність конкретних прийомів і способів для проведення будь-якого навчального дослідження
- сукупність конкретних прийомів і способів для проведення будь-якого загального дослідження

2. Теорія – це:

- вчення про узагальнений практичний досвід, тобто будується на результатах, отриманих на емпіричному рівні досліджень
- вчення про конкретний науковий досвід, тобто будується на результатах, отриманих на емпіричному рівні досліджень
- вчення про узагальнений теоретичний досвід, тобто будується на результатах, отриманих на емпіричному рівні досліджень
- вчення про конкретний практичний досвід, тобто будується на результатах, отриманих на емпіричному рівні досліджень

3. Назвіть структурні елементи теорії:

- факти, категорії, аксіома, постулати, принципи
- факти, категорії, аксіома, доказ, пояснення
- факти, засоби, аксіома, постулати, принципи
- факти, пояснення, аксіома, постулати, принципи

4. Принцип – це:

- головне твердження, яке сприймається в межах певної наукової теорії, як істина без доказовості і виступає в ролі аксіоми
- головне вихідне положення, яке сприймається без доказів у зв'язку з їх очевидністю
- головне вихідне положення будь-якої наукової теорії, вчення, науки чи світогляду
- головне вихідне положення, яке сприймається в межах певної наукової теорії, як істина без доказовості і виступає в ролі аксіоми

ТЕМАТИКА ТЕЗ ВИСТУПІВ НА КОНФЕРЕНЦІЯХ

1. Становлення методології як філософського вчення.
2. Методи наукового пізнання.
3. Структура методології наукового пізнання.
4. Методологічні підходи досліджень явища юридичної діяльності.
5. Сутність науки та наукової діяльності.
6. Понятійний апарат юридичної науки.
7. Категоріальне поняття науки крізь призму загального, соціокультурного або культурного концептуальних підходів.
8. Поняття науки та регулювання наукової діяльності.
9. Науково-технічний потенціал України.
10. Основні концепції взаємовідносин філософії і науки.

Тема 2. Організаційні засади наукових досліджень.

Організаційні засади наукової діяльності в Україні. Організація наукових досліджень у вищому навчальному закладі. Міжнародне співробітництво в науково-дослідній сфері.

Питання для самостійного вивчення: Структура управління Науково-дослідним інститутом. Сутність організації наукової діяльності у вищому навчальному закладі. Структурна організація наукової діяльності в Україні. Організаційна структура науково-дослідницької діяльності у вищому навчальному закладі.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Об'єднання вчених для цілеспрямованого розвитку відповідних напрямів науки, захисту фахових інтересів, координації науково-дослідної роботи, обміну досвідом – це:
 - державні наукові організації
 - політичні наукові організації
 - суспільні наукові організації
 - громадські наукові організації
2. Вчений, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, відповідно до трудового договору (контракту) професійно провадить наукову, науково-технічну діяльність – це:
 - науковий працівник
 - педагогічний працівник
 - соціальний працівник
 - науково-педагогічний працівник
3. Вчений, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, відповідно до трудового договору (контракту) в університеті, академії, інституті професійно провадить педагогічну та наукову діяльність – це:
 - науковий працівник
 - педагогічний працівник
 - соціальний працівник
 - науково-педагогічний працівник
4. Наукова діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань для розв'язання технологічних, інженерних проблем, основними видами якої є прикладні наукові дослідження – це:
 - науково-педагогічна діяльність
 - науково-організаційна діяльність
 - науково-технічна діяльність
 - науково-суспільна діяльність
5. Діяльність, спрямована на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності – це:
 - науково-педагогічна діяльність
 - науково-організаційна діяльність
 - науково-технічна діяльність
 - науково-суспільна діяльність

ТЕМАТИКА ТЕЗ ВИСТУПІВ НА КОНФЕРЕНЦІЯХ

1. Значення наукових досліджень у вищих навчальних закладах.
2. Міжнародне співробітництво в науково-технічній сфері.
3. Міжнародно-правове регулювання міжнародного співробітництва в науково-технічній сфері.
4. Розвиток міжнародного співробітництва України, ЄС та інших розвинутих країн у сфері інновацій.
5. Роль у міжнародному співробітництві Національної академії наук України.
6. Структура закладу вищої освіти, статус і функції його структурних підрозділів.
7. Міжнародне співробітництво в науково-дослідній сфері.
8. Особливості діяльності Національної академії наук України.
9. Національні галузеві академії наук.
10. Регіональні наукові центри.

Тема 3. Парадигмальні засади наукових досліджень

Класичні концепції розуміння й аналізу наукових досліджень. Концепція наукових революцій Томаса Куна. Концепція особистісного знання Майкла Полані. Методологія науково-дослідницьких програм Імре Лакатоса. Посткласичні образи наукових досліджень. Діалектика традицій і новацій у генезі науки. Сучасні методологічні новації в науковому пізнанні. Постмодерна епістемологія науки.

Питання для самостійного вивчення: Рівні наукового пізнання, їх взаємозв'язок в системі наукових досліджень. Система методів наукового пізнання в дослідницькій діяльності. Світоглядно-наукові методи філософського рівня в наукових дослідженнях.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Методологія юридичної науки – це:

- система підходів і методів, способів і засобів навчального дослідження, а також вчення про їх використання при вивченні державно-правових явищ
- система підходів і методів, способів і засобів наукового дослідження, а також вчення про їх використання при вивченні суспільних явищ
- система підходів і методів, способів і засобів дослідження, а також вчення про їх використання при вивченні державно-правових явищ
- система підходів і методів, способів і засобів наукового дослідження, а також вчення про їх використання при вивченні державно-правових явищ

2. Прийняті для дослідження предмета лише однієї науки (наприклад, у юриспруденції – це способи уявлення (тлумачення) норм права, своєрідні прийоми узагальнення юридичної практики) – це:

- групові методи
- спеціальні методи
- загальнонаукові методи
- філософсько-світоглядні підходи

3. Використовуються в усіх або у більшості наук (наприклад, структурний, функціональний методи, сходження від абстрактного до конкретного, формально-логічні процедури, скажімо, аналіз, синтез і т. ін.) – це:

- групові методи
- спеціальні методи
- загальнонаукові методи
- філософсько-світоглядні підходи

4. Емпіричний метод опису – це:

- пізнавальна операція, що лежить в основі умовиводів щодо схожості чи відмінності об'єктів
- пізнавальна операція, що полягає у фіксуванні результатів досліду (спостереження чи експерименту) за допомогою певних систем позначень
- пізнавальна операція, що полягає у фіксуванні результатів досліду (моделювання чи експерименту) за допомогою певних систем позначень
- пізнавальна операція, що полягає у фіксуванні результатів досліду (спостереження чи вимірювання) за допомогою певних систем позначень

5. Індукція – це:

- логічний прийом дослідження, що пов'язаний з узагальненням результатів спостереження та експерименту і рухом думки від загального до одиничного
- логічний прийом дослідження, що пов'язаний з узагальненням результатів спостереження та експерименту і рухом думки від одиничного до загального
- логічний прийом дослідження, що пов'язаний з узагальненням результатів спостереження та експерименту і рухом думки від загального до множинного
- логічний прийом дослідження, що пов'язаний з узагальненням результатів спостереження та експерименту і рухом думки від загального до остаточного

6. Дедукція – це:

- логічний прийом дослідження, що пов'язаний з узагальненням результатів спостереження та експерименту і рухом думки від загального до одиничного

- логічний прийом дослідження, що пов'язаний з узагальненням результатів спостереження та експерименту і рухом думки від одиничного до загального
- логічний прийом дослідження, що пов'язаний з узагальненням результатів спостереження та експерименту і рухом думки від загального до множинного
- логічний прийом дослідження, що пов'язаний з узагальненням результатів спостереження та експерименту і рухом думки від загального до остаточного

ТЕМАТИКА ТЕЗ ВИСТУПІВ НА КОНФЕРЕНЦІЯХ

1. Праворозуміння, його поняття і основні типи.
2. сутність феномена праворозуміння як категорії доктринальної правосвідомості.
3. Наукове розуміння сутності права: теоретичні аспекти.
4. Праворозуміння в системі юридичного знання.
5. Методологічний пошук синтезу типів право розуміння.
6. Класифікація методів пізнання.
7. Філософсько-світоглядні підходи в наукових дослідженнях.
8. Співвідношення класичної та неklasичної (або посткласичної) парадигм в осмисленні права.
9. Класична і неklasична моделі осмислення правової реальності.
10. Методологія юридичної науки та її роль у пізнанні державно-правових явищ.

Тема 4. Методологія і метод наукового дослідження

Співвідношення наукового підходу та наукового методу. Методологічні підходи у сучасних правових дослідженнях (історичний підхід, логічний підхід, герменевтичний підхід, порівняльний підхід, ціннісний (аксіологічний) підхід, системний підхід, синергетичний підхід, поведінковий (біхевіористський) підхід, гуманістичний підхід, кібернетичний підхід, структурний підхід, функціональний підхід, системно-функціональний підхід, інституціональний підхід, інтерсуб'єктивістський підхід, комплексний підхід) .

*Питання для самостійного вивчення: **Поняття «методологія дослідження» в науковому розумінні. Основні різновиди методології дослідження. Методи емпіричного та теоретичного рівнів дослідження. Роль логічних методів у наукових дослідженнях. Індуктивний та дедуктивний методи дослідження. Що таке моделювання і коли воно використовується?***

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Методи наукового пізнання за ступенем загальності і сфери дії поділяють на три основні групи:
 - філософські методи; загальнонаукові методи; часткові методи наук (внутрішньо- та міждисциплінарні)
 - теоретичні методи; експериментальні методи; часткові методи наук (внутрішньо- та міждисциплінарні)
 - математичні методи; експериментальні методи; часткові методи наук (внутрішньо- та міждисциплінарні)
 - філософські методи; загальнонаукові методи; математичні методи
2. Методика – це:
 - фіксована сукупність прийомів практичної діяльності, що призводить до заздалегідь визначеного результату
 - фіксована сукупність прийомів навчальної діяльності, що призводить до заздалегідь визначеного результату
 - фіксована сукупність прийомів наукової діяльності, що призводить до заздалегідь визначеного результату
 - фіксована сукупність прийомів юридичної діяльності, що призводить до заздалегідь визначеного результату
3. У структурі загальнонаукових методів можна виділити такі три рівні:

- методи емпіричного дослідження, методи теоретичного пізнання, загальнологічні методи і прийоми дослідження
 - філософські методи, методи емпіричного дослідження, загальнологічні методи пізнання
 - часткові методи наук (внутрішньо- та міждисциплінарні), методи емпіричного дослідження, загальнологічні методи пізнання
 - експериментальні методи, методи емпіричного дослідження, загальнологічні методи пізнання
4. До методів емпіричного дослідження відносять:
- спостереження, експеримент, порівняння, опис, вимірювання
 - порівняння, узагальнення, опис, вимірювання, моделювання
 - аналіз, синтез, абстрагування, ідеалізація, узагальнення
 - індукція, дедукція, аналогія, моделювання, спостереження
5. До методів теоретичного пізнання відносять:
- аксіоматичний метод, спостереження, експеримент, порівняння
 - формалізацію, аксіоматичний метод, гіпотетико-дедуктивний метод і сходження від абстрактного до конкретного
 - формалізацію, аналіз, синтез, гіпотетико-дедуктивний метод
 - гіпотетико-дедуктивний метод, аналогію, моделювання, формалізацію і сходження від абстрактного до конкретного
6. Емпіричний метод порівняння – це:
- пізнавальна операція, що лежить в основі умовиводів щодо схожості чи відмінності об'єктів
 - пізнавальна операція, що полягає у фіксуванні результатів дослідження
 - пізнавальна операція, що лежить в основі умовиводів щодо виявлення схожості об'єктів
 - пізнавальна операція, що лежить в основі умовиводів щодо виявлення відмінності об'єктів

ТЕМАТИКА ТЕЗ ВИСТУПІВ НА КОНФЕРЕНЦІЯХ

1. Поняття методу науки, методів наукового дослідження.
2. Методологічні проблеми юридичної науки.
3. Методологічні підходи у сучасних правових дослідженнях.
4. Функції методологічних підходів у методології юриспруденції.
5. Філософсько-антропологічний підхід у правознавстві.
6. Юридична антропологія.
7. Застосування синергетичного підходу при дослідженні джерел права.
8. Застосування основних наукових підходів та методів у дослідженні філософсько-правової моделі синергії правових систем України та ЄС.
9. Основні напрями розвитку методології сучасного правознавства.
10. Особливості застосування певної методології та окремих методів.

Тема 5. Методи наукового дослідження

Поняття та загальна характеристика загальнонаукових методів пізнання.
 Поняття та загальна характеристика спеціальних методів пізнання. Міждисциплінарні підходи та методи наукових досліджень. Класичні методологічні підходи у наукових дослідженнях. Особливості неklasичних (сучасних) методологічних підходів.

Питання для самостійного вивчення: Емпіричні завдання і методи пізнання явищ та процесів. Теоретичні завдання дослідження явищ та процесів. Послідовність етапів наукового дослідження.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Об'єкт дослідження – це:
 - процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обирається для аналізу
 - процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обирається для узагальнення
 - процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обирається для вивчення

- явище або процес, що розглядається як елемент, частина дослідження
- 2.. Головним методологічним інструментом, що організовує процес дослідження і визначає його логіку є:
 - мета наукового дослідження
 - завдання наукового дослідження
 - проблема наукового дослідження
 - робоча гіпотеза

ТЕМАТИКА ТЕЗ ВИСТУПІВ НА КОНФЕРЕНЦІЯХ

1. Синтетизм в юридичних наукових дослідженнях.
2. Процес формування методологічної основи наукового пізнання джерел права.
3. Методологія дослідження юридичної відповідальності.
4. Спеціально-юридичні методи пізнання правових об'єктів.
5. Характеристика загальнонаукових методів пізнання державно-правових явищ.
6. Загальні діалектичні методи.
7. Співвідношення юридичних наук з юридичними дисциплінами.
8. Методи дослідження теоретичних та правових засад адміністративно-юрисдикційної діяльності правоохоронних органів у сучасних умовах.
9. Методологічні правила порівняльно-правових досліджень.
10. Методи юридичного пізнання.

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Види, джерела інформації та режими доступу до неї. Способи пошуку наукової інформації. Пошук інформації за допомогою комп'ютерних засобів. Обробка наукової інформації. Документальні джерела інформації. Різновиди документів. Інформаційне забезпечення підготовки й написання роботи. Інформаційно-пошукові ресурси мережі Інтернет.

*Питання для самостійного вивчення: **Поняття та ознаки про наукову інформацію. Основні етапи накопичення наукової інформації. Етапи вивчення наукових джерел. Поняття системи опрацювання інформаційних джерел. Інформаційно-пошукова мова бібліотек УДК, ББК***

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Первинна інформація – це:
 - вихідна інформація, яка є результатом безпосередніх соціологічних експериментальних досліджень, вивчення практичного досвіду
 - вхідна інформація, яка є результатом безпосередніх соціологічних експериментальних досліджень, вивчення практичного досвіду
 - дані, зібрані вперше з метою, що відрізнялася від цілей, пов'язаних з рішенням аналізованої проблеми
 - дані, зібрані раніше з метою, що відрізнялася від цілей, пов'язаних з рішенням досліджуваної проблеми
2. Вторинна інформація – це:
 - вихідна інформація, яка є результатом безпосередніх соціологічних експериментальних досліджень, вивчення практичного досвіду
 - результат аналітичної обробки та публікації інформації з теми дослідження (це опубліковані документи, огляд інформації з теми)
 - результат наукового дослідження та опубліковані документи, огляд інформації з теми
 - вхідна інформація, яка є результатом безпосередніх соціологічних експериментальних досліджень, вивчення практичного досвіду
3. Основними видами інформаційної діяльності є:

- одержання, використання, поширення та зберігання інформації
 - роздріблення, використання, поширення та зберігання інформації
 - одержання, використання, поширення та утилізація інформації
 - одержання, використання, втручання та зберігання інформації
4. Суб'єктами інформаційних відносин є:
- міжнародні організації та особи без громадянства, інші держави, їх громадяни та юридичні особи
 - держава, інші держави, їх громадяни та юридичні особи
 - громадяни України; юридичні особи; держава, інші держави, їх громадяни та юридичні особи, міжнародні організації та особи без громадянства
 - юридичні особи; держава, інші держави, їх громадяни та юридичні особи
5. Об'єктами інформаційних відносин є:
- документована або публічно оголошувана інформація про події та явища в галузі політики, економіки, культури, охорони здоров'я
 - реклама та довідкова література, каталоги, словники, тексти
 - твори науки, літератури і мистецтва, що є результатами творчої діяльності
 - документована або публічно оголошувана інформація про події та явища в галузі політики
6. Науково-технічна інформація – це:
- будь-які відомості або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної діяльності
 - документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві та навколишньому природному середовищі
 - будь-які відомості або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході навчально-дослідної діяльності
 - будь-які відомості або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході навчально-виховної діяльності

ТЕМАТИКА ТЕЗ ВИСТУПІВ НА КОНФЕРЕНЦІЯХ

1. Інформаційне забезпечення наукової і науково-технічної діяльності.
2. Місце та роль реферативної інформації у глобальній науковій комунікації.
3. Аналіз, обробка та узагальнення наукової інформації з теми дослідження.
4. Види, джерела інформації та режими доступу до неї.
5. Правова інформація.
6. Способи пошуку наукової інформації.
7. Інституційно-правові засади формування та функціонування системи науково-технічної інформації в Україні.
8. Комп'ютерні інформаційно-пошукові системи.
9. Види та напрями інформаційної діяльності.
10. Основні напрями державної інформаційної політики.

Тема 7. Оформлення та апробація результатів наукового дослідження

Нормативні вимоги до змісту й оформлення основних структурних елементів роботи. Види наукових видань. Система фахової періодики для публікації результатів дослідження. Дискусія та інші форми наукового спілкування. Специфіка і структура наукового тексту. Мова і стилістика наукового тексту.

Питання для самостійного вивчення: Вимоги до формування структури магістерської (дипломної) роботи. Оформлення формул, ілюстрацій, додатків та списку використаної літератури. Характерні помилки в написанні та оформленні курсової, дипломної, магістерської роботи.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Теза – це коротко сформульовані основні положення:

- доповіді
 - словника
 - кінофільму
 - каталогу
2. Юридична особа, основним видом діяльності якої є видавнича діяльність, спрямована на висвітлення результатів наукової, науково-технічної діяльності, оприлюднення наукових результатів – це:
- наукове видавництво
 - наукове товариство
 - наукова установа
 - науковий підрозділ
3. Конспект – це:
- спресований, стислий і точний зміст першоджерела
 - докладний виклад змісту документу, джерела, яке аналізується
 - короткий (чи повний) виклад змісту окремих фрагментів (розділів, параграфів, сторінок) інформації
 - короткий (чи повний) виклад змісту документу, джерела, яке аналізується
4. Такі види документів – книги, брошури; серіальні видання: періодичні (газети, журнали), серійні видання відносять:
- до об'єктів бібліографічного опису
 - до об'єктів наукового опису
 - до об'єктів методологічного опису
 - до об'єктів науково-пошукового опису
5. Монографія, стаття, автореферат, препринт, тези доповідей, наукова доповідь, збірник наукових праць – це:
- види наукових джерел
 - види наукових каталогів
 - види наукових публікацій
 - види наукових збірників
6. Монографія – це:
- науково-книжкове видання певного дослідження однієї проблеми або теми, що належить одному чи кільком авторам
 - науково-книжкове видання у вигляді брошури авторського реферату проведеного дослідження, яке подається на здобуття наукового ступеня
 - науково-книжкове видання з матеріалами попереднього характеру, які публікуються до виходу у світ видання
 - науково-книжкове видання підсумків наукових конференцій, доповідей, рекомендацій та рішень

ТЕМАТИКА ТЕЗ ВИСТУПІВ НА КОНФЕРЕНЦІЯХ

1. Сучасний стан вітчизняних онлайн-наукових ресурсів.
2. Роль бібліотек у формуванні вітчизняного наукового електронного простору.
3. Інтеграція вітчизняних періодичних видань у міжнародний науковий простір.
4. Функції юридичної термінології.
5. Види наукових видань.
6. Характеристика науково-дослідних видань.
7. Основні ознаки джерелознавчих видань.
8. Наукові статті для здобувачів наукового ступеня доктора наук чи кандидата наук (доктора філософії): основні вимоги.
9. Форми впровадження результатів виконаних наукових досліджень.
10. Культура наукового спілкування.

Тема 8. Участь в наукових проєктах, грантах, програмах академічної мобільності

Особливості фінансування наукової діяльності в Україні та закордоном.

Участь в проєктах науково-дослідної роботи (НДР) за рахунок державного бюджету України. Основні критерії відбору та вимоги до учасників конкурсу проєктів НДР МОН України. Спільні міжнародні наукові проєкти під егідою МОН України. Гранти – як механізм цільового фінансування конкретного напрямку наукових досліджень.

Грантодавці та фонди підтримки наукових досліджень.

Питання для самостійного вивчення: Академічна мобільність. Програми академічної мобільності: програма ERASMUS+, програма Mitacs Globalink Research Internship, програма Німецької служби академічних обмінів DAAD, програма Fulbright Research and Development та ін. Участь в конкурсах, щодо фінансування академічної мобільності.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Кваліфікаційна робота є:

- самостійним навчально-методичним дослідженням, що має внутрішню єдність і відображає хід і результати розробки обраної теми
- самостійним методичним дослідженням, що має внутрішню єдність і відображає хід і результати розробки обраної теми
- самостійним науковим дослідженням, що має внутрішню єдність і відображає хід і результати розробки обраної теми
- самостійним навчальним дослідженням, що має внутрішню єдність і відображає хід і результати розробки обраної теми

2. Авторські пропозиції щодо вдосконалення визначень окремих термінів, доповнення та уточнення класифікацій містять:

- наукова новизна
- методика дослідження
- практичне значення отриманих результатів
- висновки наукового дослідження

3. Підсумки проведеного дослідження, основні наукові та практичні результати, що одержано, викладають у:

- науковій новизні
- методиці дослідження
- практичному значенні отриманих результатів
- висновках

4. Ефективним інструментом впровадження результатів наукового дослідження є:

- створення наукових об'єднань
- державне замовлення
- створення відділів чи груп впровадження
- інформаційне забезпечення наукового дослідження

5. Наукова кваліфікаційна праця, що пройшла попередню експертизу і представлена до захисту на здобуття наукового ступеня у спеціалізованій вченій раді, – це:

- дисертація
- магістерська робота
- наукова праця
- науково-методична праця

6. Здобувач, який є кандидатом наук, має значний науковий доробок і здатний до плідної дослідницької діяльності в майбутньому, виконує:

- докторську дисертацію
- дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата наук
- науково-дослідну працю
- науково-методичну працю

7. Основні наукові результати дисертаційного дослідження відображає:

- науковий реферат
- автореферат
- наукова монографія
- наукова стаття

8. Авторський (друкований) аркуш – це:

- 1 друкована сторінка
- 40 тис. знаків
- 20 сторінок машинопису
- 3 тис. кв. м відбитків (ілюстрацій, карт тощо)

9. Основна частина дисертаційної роботи, в якій подається огляд основних джерел з теми дослідження, висвітлюється методика й техніка дослідження з використанням логічних законів і правил, – це:
- опис процесу дослідження
 - висновки
 - вступна частина
 - заключна частина
10. Елемент, що становить основу наукового знання, відбиває об'єктивні властивості процесів та явищ, – це:
- науковий доказ
 - поняттєвий апарат
 - наукова категорія
 - науковий факт
11. Наукові факти характеризуються такими властивостями:
- новизна, цілісність, об'єктивність і достовірність
 - новизна, системність, об'єктивність і достовірність
 - новизна, актуальність, об'єктивність і достовірність
 - новизна, точність, об'єктивність і достовірність
12. Розробка теоретичної концепції, системи наукових знань про об'єкт і предмет дослідження, стисле формулювання сутності наукового пошуку – це:
- мета і завдання дослідження
 - висновки
 - основна частина
 - наукова новизна
13. Що включають в себе вихідні дані ?
- місце випуску видання, назва видавництва або організації, що володіє правом видання, і рік випуску
 - місце випуску видання, назва видавництва або організації, вид діяльності
 - назва видавництва або організації, рік випуску, звіт наукової діяльності
 - місце знаходження видання, назва видавництва або організації, що володіє правом видання
14. Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультування), як правило, не більше:
- чотирьох здобувачів наукових ступенів
 - трьох здобувачів наукових ступенів
 - шести здобувачів наукових ступенів
 - п'яти здобувачів наукових ступенів
15. Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше:
- чотирьох здобувачів наукових ступенів
 - трьох здобувачів наукових ступенів
 - шести здобувачів наукових ступенів
 - п'яти здобувачів наукових ступенів
16. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно:
- діючою або вченою радою
 - діючою або науковою вченою радою
 - діючою або спеціальною вченою радою
 - діючою або спеціалізованою вченою радою

ТЕМАТИКА ТЕЗ ВИСТУПІВ НА КОНФЕРЕНЦІЯХ

1. Загальна характеристика дисертації на здобуття наукового ступеня: структура та формальні вимоги.
2. Характеристика дисертації на здобуття наукового ступеня: вимоги до основних структурних елементів «Вступу» дисертації.
3. Загальна характеристика автореферату дисертації на здобуття наукового ступеня: структура та формальні вимоги.
4. Особливості мови та стилю дисертації. Форми посилання в дисертації. Вимоги до оформлення списку літератури.
5. Вимоги нормативних документів до порядку розгляду й захисту дисертаційних робіт у спеціалізованих вчених радах.
6. Затвердження рішення спеціалізованої вченої рад Міністерством освіти і науки України: документи, процедури, контроль, експертиза тощо.
7. Інституційна організація науки: основні історичні етапи.
8. Поняття, ознаки та різновиди плагіату. Відповідальність за плагіат.
9. Порядок та умови вступу до аспірантури (ад'юнктури).
10. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про вищу освіту : закон України. Відомості Верховної Ради. 2014. № 37-38. 2014. № 38-39. Ст. 2004.
3. Про наукову і науково-технічну діяльність : закон України. Відомості Верховної Ради. 2016. № 3. Ст. 25.
4. Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки. Закон України № 623-III в редакції від 16.01.2016. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. № 48. Ст. 253.
5. Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України № 51/95-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1995. № 9. Ст. 56.
6. Про інноваційну діяльність : Закон України від 05.12.2012 № 40-IV Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2002. № 36. Ст. 266.
7. Про державне регулювання у сфері трансферу технологій : Закон України № 143-V в редакції від 09.12.2015. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2006. № 45. Ст. 434.
8. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48
9. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 № 1280-IV. URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>
10. Про науково-технічну інформацію : Закон України № 3322-XII в редакції від 19.04.2014. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1993. № 33. Ст. 345.
11. Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні : Указ Президента України № 926/2010 від 30.09.2010. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/926/2010>.
12. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні Верховна Рада України; Закон від 08.09.2011 № 3715-VI (Документ 3715-17, чинний, поточна редакція — Редакція від 05.12.2012, підстава 5460-17).
13. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24.12.1993 № 3814-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 15. С. 86.
14. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: Наказ МОН України від 12.01.2017 р., №40. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
15. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанова КМУ від 23 березня 2016 р., №261. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
16. Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника: Постанова КМУ від 24 липня 2013 р., №567. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
17. Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук: Наказ МОН України від 23.09.2019 р., №1220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19>
18. Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України: Наказ МОН України від 15.01.2018 р., №32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18>
19. Імплементация евроинтеграционных реформ у сфере науки и технологий: доповідь Платформи громадянського суспільства Україна – ЄС. Київ, 2017. 15 листопада. URL: https://drive.google.com/file/d/1DKSj0C_

Додаткова

1. Афанасьев А. О. Основы научных исследований: навч. посіб. Харків: Вид. ХНЕУ, 2015. 96 с.
2. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2014. 142 с.
3. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень. Київ: АБУ, 2022. 480с.
4. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ: МАУП, 2014. 216 с.
5. Демківський А. В. Основы методологии научных исследований. Київ: Акад. муніцип. упр., 2022. 276 с.
6. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень. Київ: Центр навч. л-ри, 2014. 212 с.
7. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. В.С. Антонюк, Л.Г. Полонський, В.І. Аверченков, Ю.А. Малахов. К.: НТУУ «КПІ», 2015. 276 с.

8. Мокін Б.І. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Б.І. Мокін, О.Б. Мокін. Вінниця: ВНТУ, 2019. 180 с.
9. Луцький Р.П. Навчальний посібник для студентів на здобуття освітнього ступеня «магістр». ЗВО «Університет Короля Данила», Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2022. URL: <https://docs.google.com/document/d/16osVkzqDiCG8SXpXgO2jOosvA2VqSfX0/edit>.
10. Луцький Р.П. Методологія захисту соціальних прав людини. Навчально-методичний посібник для підготовки фахівців спеціальності «Правознавство» Івано-Франківськ, 2018. 118 с.
11. Чмиленко, Ф.О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» Д.: РВВ ДНУ, 2020. 48 с.
12. Юринець В.Є. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 178 с.
13. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради. 3-тє видання, виправлене і доповнене/ Автор-упорядник Л.А. Пономаренко. К.: Ред. «Бюл. Вищої атестат. коміс. України»; Вид. «Толока», 2020. 80 с.